

Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Інститут вищої освіти НАПН України
Маріупольський державний університет

Міжнародна науково-практична конференція

**«Інтернаціоналізація як фактор конкурентоспроможності
сучасного університету»**

25-26 травня 2017 року

Збірник матеріалів конференції

Україна – Маріуполь – МДУ

Романцов В.М.

ВПРОВАДЖЕННЯ МОДЕРНИХ МЕТОДОЛОГІЧНИХ РОЗРОБОК У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ-ІСТОРИКІВ В КОНТЕКСТІ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Висвітлюються питання впровадження методологічних розробок зарубіжних теоретиків історії у фаховій підготовці студентів-істориків Маріупольського державного університету. Розглядаються модерні методологічні підходи (історія повсякдення, гендерна історія, усна історія, історія ментальностей тощо), які застосовуються у науковій діяльності викладачів, аспірантів студентів для вдосконалення освітнього процесу.

Ключові слова: модерні методологічні розробки, запозичення досвіду, вдосконалення навчальної діяльності.

В навчальному процесі на спеціальності «Історія та археологія» важливе місце посідає впровадження модерної методології історичного пізнання, яка базується на досягненнях зарубіжних теоретиків історичної науки. Цьому сприяє запозичення до навчального процесу зарубіжного досвіду. На необхідність впровадження модерної методології історії звертають увагу відомі зарубіжні теоретики історичної науки (П. Берк, Р. Козеллек, Н. Луман, А. Мегілл, Є. Топольський, Д. Тош, С. Хантінгтон та інші). Їх праці все частіше публікуються українськими видавництвами [7, 13, 18, 19, 22].

У пострадянській період вітчизняні історики отримали можливість вивчати модерні методологічні підходи західних вчених. Завдяки цьому сучасні досягнення історичної методології успішно використовуються в українській історіографії. Свідченням цього є праці Я. Верменич, Л. Зашкільняка, Я. Калакури, О. Коляструк, В. Космини, Ю. Павленка, С. Стельмаха, Н. Яковенко. Вітчизняні вчені виявили науковий інтерес до таких

методологічних проблем як локальна історія, нова регіональна історія, мікроісторія, формування історичної та національної пам'яті, цивілізаційний аналіз всесвітньої історії, історія повсякдення [1, 2, 3, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 20, 21].

На кафедрі історичних дисциплін Маріупольського державного університету теж активно впроваджується в наукові дослідження та навчальну роботу модерний методологічний інструментарій, спираючись на досвід зарубіжних вчених. В працях викладачів застосовуються міждисциплінарний, історико-антропологічний підходи. В. Романцов, Н. Романцова, С. Арабаджи, А. Папазова в своїх історіографічних та джерелознавчих дослідженнях застосовують елементи історії ментальностей, що дозволяє глибше проникнути в питання мотивації вчинків окремих спільнот, історичних персонажів, проаналізувати наукові погляди істориків. Окремі аспекти історії ментальностей розглядали у своїх початкових наукових розробках студенти-історики минулих років (О. Богатікова, М. Воронова, О. Демідко, Є. Горб, В. Литвиненко, М. Облог) та нинішні (Д. Позолотіна, О. Щекутьєв). Студенти-історики також виявляють інтерес до гендерної тематики (К. Литвиненко).

Особливий інтерес у науковців кафедри викликає тема історії повсякденності. В. Лисак присвятила свою докторську дисертацію аналізу повсякдення українських селян. С. Арабаджи розробляє питання історії повсякденності греків Приазов'я. Різні аспекти буденності працівників металургійної промисловості України досліджують аспіранти А. Реуцька та А. Демченко, студенти А. Комірна, К. Литвиненко, Д. Позолотіна. Підсумком цього буде кафедральна наукова тема «Повсякденне життя мешканців маріупольського Приазов'я в контексті соціального розвитку регіону (середина XVIII – початок XX ст.)», яка запропонована до розробки.

Викладання історіографічних дисциплін доцентами В. Вологиць, В. Коробкою, Ю. Коробкою, Н. Романцовою, С. Тарасовим сприяє осягненню студентами-істориками

зарубіжного досвіду методології історії.

Сучасні методи роботи з історичними джерелами застосовують у своїх дослідженнях В. Волониць, В. Коробка. На модерних методологічних засадах здійснює археологічні дослідження В. Забавін. Сучасну демографічну методику застосовує Н. Шипік.

Досвід кращих вишів свідчить про те, що все більш актуальним стає питання застосування в навчальному процесі методів дистанційного навчання. Серед перших в МДУ на практиці впроваджують цю методику доценти кафедри історичних дисциплін Ю. Коробка та С. Новікова. Особливо важливим це є для студентів заочної форми навчання. Хоча в деяких випадках таку методику успішно застосовують і для роботи зі студентами денної форми навчання.

Ю. Коробка розробляє вкрай необхідні в сучасній фаховій підготовці студентів-істориків сучасні інформаційні технології. Вони однаково потрібні і в навчальній, і в науковій роботі. Ця робота здійснюється на належному рівні.

Загалом мариупольські історики велику увагу приділяють впровадженню досвіду модерної методології в наукову діяльність та навчальний процес. Але для безпосереднього вивчення цього досвіду викладачам необхідно вдосконалювати знання іноземних мов, підтримувати прямі зв'язки з зарубіжними університетами, проходити в них стажування.

Список використаної літератури

1. Верменич Я. Локальна історія як науковий напрям: традиції й новації / Я. Верменич. - Київ, 2012. - 284 с.
2. Верменич Я.В. Мікроісторія як проблемне поле соціогуманітарних досліджень / Я. Верменич // Український історичний журнал. - 2010. - №4. - С. 156 - 169.
3. Верменич Я. Парадигми «оновлення» в історичній науці: новий регіоналізм / Я. Верменич // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки. Київ, 2006. - Випуск 1. - Ч. 1. - С. 198-217.
4. Зашкільняк Л. Методологія історії від давнини до сучасності / Л. Зашкільняк. - Львів, Львівський державний університет ім. І. Франка, 1999. - 226 с.
5. Калакура Я. Історична і національна пам'ять: історіографічний вимір // Особа в контексті часу. Книга на пошану Лариси Нагорної. -К.: ІПЕНД, 2014. - С.21-35.
6. Калакура Я. Національна пам'ять: історіографічний контекст // Національна пам'ять: соціокультурний та духовний виміри. Національна та історична пам'ять. Зб. наук. праць. - Вип.4. - К.: ІНП, 2012. - С.30-41.
7. Козеллек Р. Часові пласти: Дослідження з теорії історії. - К.: Дух і літера, 2006. - 429 с.
8. Коляструк О. Історія повсякденності в сучасній українській історіографії // Україна ХХ ст.: культура, ідеологія, політика. - 2012. - 17. - С. 5-9.
9. Космина В.Г. Єдність теорії й методу в цивілізаційному аналізі всесвітньої історії // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. - Запоріжжя: Просвіта, 2012. - Вип. XXXI. - С.29 - 35.
10. Космина В.Г. Історичний факт у цивілізаційному аналізі історії // Історичний журнал. - 2008. - №1. - С.47 - 62.
11. Космина В.Г. Цивілізаційний аналіз історії у світлі системної теорії Н. Лумана // Український історичний журнал. - 2010. - № 1. - С.165-178.
12. Кравченко П.А., Мельник А.І. Альтернативи історичного пізнання: марксистська та модерні теорії історичного процесу // Історична пам'ять. - 2012. - № 27. - С. 5 - 16.
13. Нові підходи до історіописання / за ред. Пітера Берка: пер. з англ.- 2-ге вид. випр.- К. : Ніка- Центр, 2010.- 368 с.
14. Павелець Т. Психоісторики в дебатах з історією // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки. Київ, 2006. - Вип. 1. - Ч. 1. - С. 155 - 185.
15. Павленко Ю. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства: Навч. посібник, К: Либідь, 2001. - 360 с.
16. Павленко Ю. Метаісторія // Енциклопедія історії України. - Т.6 - К.: Наукова думка,

2009. – 621 с.

17. Поморський Я. Як займатися методологією історії? Навколо концепцій Єжі Топольського // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки. Київ, 2006. – Випуск 1. – Ч. 1. – С. 87 – 98.

18. Поппер К. Злиденність історизму / Поппер К. [пер. з англ. Василь Лісовий. — К.: Абрис, 1994. – 192 с.

19. Рюзен Й. Нові шляхи історичного мислення. Львів: Літопис, 2010. – 358 с.

20. Стельмах С.П. Методологія історії // Енциклопедія історії України. – Т.6 – К.: Наукова думка, 2009. – С. 621 – 627.

21. Тельвак В. Історіософія та методологія історії. Частина 1. Історіософія. Конспект лекцій. – Дрогобич, 1999. – 106 с.

22. Топольський Є. Як ми пишемо і розуміємо історію. Таємниці історичної на рації. – К.: К.І.С., 2012. – 400 с.

23. Яковенко Н. Вступ до історії. – К.: Критика, 2007. – 375 с.

V. Romantsov

INTRODUCTION OF MODERN METHODOLOGICAL DEVELOPMENTS IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF STUDENTS HISTORIANS IN THE CONTEXT OF INTERNATIONALIZATION OF HIGHEST EDUCATION

Author provides core questions on introduction of methodological developments of foreign history theorists in students-historians specialization training at Mariupol State University. Reviewed modern methodological approaches (daily life history, gender history, verbal history, history of mentalities and so forth), which practiced in scientific activities of professors, candidates and students with the goal of improving educational process.

Keywords: modern methodological developments, borrowing of experience, improvement of scientific process.

УДК 930(100):929Грушевський(043)

Романцова Н.І.

КОНЦЕПЦІЯ ГРУШЕВСЬКОЗНАВСТВА ВЧЕНИХ ДІАСПОРИ У РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІОГРАФІЇ ТА ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ ІСТОРИКІВ У МАРІУПОЛЬСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

У розвідці розглядаються питання використання концепції грушевськознавства у дослідженнях вчених закордонної української історіографії та їх роль у фаховій підготовці студентів-істориків Маріупольського державного університету. З'ясовано важливість інтернаціоналізації та впровадженню досвіду наукової діяльності вчених діаспори у процесі становлення майбутніх фахівців-істориків.

Ключові слова: досвід зарубіжної історіографії, концепція грушевськознавства, вчені української діаспори

У час, коли активно відбувається інтернаціоналізація діяльності університетів, важливо впроваджувати досвід наукової діяльності зарубіжних вчених. У сучасному глобальному світовому просторі наукові інституції, і перш за все університети мають можливість використовувати досвід закордонної науки. У цьому контексті для українських істориків важливою складовою є дослідження закордонних вчених-грушевськознавців, які не тільки зберегли, але й примножили спадок М. Грушевського та надали можливість, використовуючи концептуальні засади грушевськознавства, на більш фаховій основі готувати молоде покоління істориків. За допомогою цього досвіду сучасної української наукової діаспори процес інтернаціоналізації набуватиме більш широкого поступу у стінах Маріупольського